

Folklore

Una cançó nadalenca

Per Josep Font i de Falgàs

De temps immemorial que el poble català ha expressat en els seus cants els batecs característics de l'ànima humana, despullada totalment d'ampulosos vestuaris que podessin deformar la seva peculiar manera d'ésser i mostrant-se ingènuament amb tots els seus defectes i les seves gràcies.

Igual que el poble rus (tan ric en el seu folklore), tenim un tresor immens en aquests cants populars que ens han pervingut de la vellúria i que, malgrat la seva simplicitat, han deixat un solc profund, com ho demostra la subsistència d'aquestes cançons que han resistit totes les rauxes modernistes. El fet de la seva supervivència la volem veure en aquesta seva mateixa simplicitat, que defugint tortuositats i anant dretureres a dipositar-se en l'ànima senzilla del poble, el poble les ha estimades perquè li parlaven de coses que amanyagava dintre seu i li eren fàcilment entenedores.

Dins l'arxiu del nostre cançoner popular hi trobareu cançons per a tots els gustos. Eixides de l'entranya del poble, han pervingut a nosaltres, anònimes, sense ésser possible conèixer llurs autors i la font on brollà, primerament, la deu fresca i pura.

Des de la cançó tendrívola d'una mare que bressola el seu nadó, fins l'abracadabrandat cant de platxeri i de taverna, tot hi és cantat i hi és descrit: l'amor i l'odi, el sofriment i el gaudi, l'enyorança i el desesper, la dolor i l'alegria, la luxúria i la puresa.

En mig de la gamma variada d'aquestes cançons, les més arrelades en l'esperit del poble i potser les més nombroses, han estat les que responen a un sentiment religiós. L'enginy popular, fill d'una tradició religiosa secular, creà un ramell magnífic de cançons d'aquesta naturalesa, d'un valor artístic innegable. El considerable nombre de «Cançons nadalenques» que hi ha recollides i arxivades, ja dóna una idea ben clara de com són importants les composicions religioses dintre el folklore català.

Una d'aquestes cançons la vaig aprendre, a casa meva, de llavis de la meva mare, i és amb l'afany de contribuir a l'obra del «Cançoner popular» que avui la poso a la consideració de les persones que s'interessen per aquest aspecte del nostre folklore.

Aquesta cançó era cantada, a mitjans del segle passat, en els pobles de l'alta muntanya empordanesa que viuen arracerats sota l'ombra de la Mare-de-Déu del Mont. El text de la cançó que anem a transcriure, és talment com la cantaven en el poble de Terrades. Segons les meves informacions, s'havia ge-